

Emlékezés, alkotás, valóság

Knausgård monumentális vállalkozása

FEUILLETON - LXIII. évfolyam, 17. szám, 2019. április 26.

A *Harc* tehát monumentális vállalkozás, egy brutális méreteket öltő forma keretei között kidolgozott és konzekvensen végigvitt irodalmi és esztétikai program, mely az önéletírás hagyományából táplálkozik, annak horizontját azonban mind a forma monumentalitása, mind a regény narratív konstrukciója, mind az önéletírási konvencióktól markánsan eltérő, nagyrészt esszéisztikus elemek beépítése révén egyértelműen kitágítja és felforgatja. Nem csoda, hogy számos kritikus *Az eltűnt idő nyomában*hoz hasonlította. A modernség nyelvileg túlhajtott prózanyelvét természetesen hatalmas különbségek választják el a norvég író által működtetett regénydiskurzustól, mindazonáltal az összehasonlítás mégis megállja a helyét, ha az epikus forma szinte elrettentő monumentalitása, az emlékezés-politika lehetőségei, az írás metanarratív tematizálódása és az íróvá válás, az írói identitás elnyerésének kérdései alapján állítjuk párhuzamba a két eltérő szövegvilágot. Proust mellett egy másik lehetséges, és sokszor talán pusztán csak politikai okokból mellőzött hatástörténeti modell, mely egyébiránt szintén a modernség (bár annak egyszerre klasszikus és esztétizáló) világából származik, Knut Hamsun *Éhsége*. Hamsunnal kiszélesedett a norvég irodalom és a világirodalmi körforgás közötti északi átjáró, melyet nem sokkal korábban Ibsen és Björnson nyitottak meg.